

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac Ex Probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1713

Q. 137. An confitendæ sint circumstantiæ notabiliter aggravantes intra eandem speciem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42624

tem virtualis sive tenuis & quasi imperceptibilis, quæ sicuti sufficit ad actu bene operandum, ita etiam ad actu peccandum.

974. §. 2. Si supponamus, quando ista fiunt, nullam prorsus adesse advertentiam malitiæ, talia non habebunt ullam novam malitiam formalem, uti constat ex dictis l. 5. à n. 16. & consequenter cum ista in se non sint peccata, nec externè compleant peccatum aliquod internum, sed tantum sint effectus peccati, secundum dicta n. 944. non est obligatio ista confitendi, sed satis est confessum esse vel confiteri actus antecedentes, per quos contracta est talis consuetudo, vel neglecta ejus emendatio, *Suar. de juram. l. 3. c. 8. n. 5. Sanch. in Dec. l. 3. c. 5. num. 33. Amic. De pecc. d. 22. n. 51. Dicast. hic d. 9. à n. 411.* Quod verum est secundum multos cum *Dicast. de juram. d. 2. n. 198.* quamvis consuetudo illa non sit retractata, tales enim v.g. blasphemiam indeliberatam non sunt voluntariæ, nec in se, uti supponitur, nec in causa, quia ista consuetudo non est quid voluntarium, quod poenitens debeat aut possit statim à se depellere, sed est habitus naturalis necessariò relictus ab actibus, qui habitus abjici non potest etiam à volente & retractante. Addit *Dicast.* talem consuetudinem non videri semper esse causam vel occasionem proximam peccati; nam quandoque etiam fortiùs inclinant ipsamet complexio naturalis & concupiscentia ex peccato originali orta, neque tamen hæc necessariò debent positivè expelli aut retractari, sed satis est habere propositum se continendi à peccatis, ad quæ inclinant.

975. Q. 137. *An confitenda sint circumstantia nota-*
bilis

biliter aggravantes peccatum intrà eandem speciem
 Re. Quales hæc sint, dictum est n. 956. An autem
 confitendæ sint, disputant Authores, utrinque
 ferme æquè probabiliter, uti constabit ex seqq.

§. I. Circumstantias illas non esse necessariò
 confitendas, docent *S. Th. S. Bonav. S. Anton.* a-
 liique probatissimi Authores plures quàm 45.,
 quos refert & sequitur *Diana* p. 1. t. 7. R. 1. p. 3.
 t. 4. R. 67. Item *Aversa* q. 10. s. 8. ad quos ac-
 cedunt *Palav. c. 33. Dicast. d. 9. n. 180. Moyat.*
 3. d. 3. q. 3. à n. 14. *Haun. c. 8. controvers. 2. Illf. à*
n. 74. Stoz l. 1. p. 1. à n. 83. etiam plurimos re-
 ferens. Rationes præcipuæ sunt, 1. quia *Trid. sess.*
14. De pœn. c. 5. volens docere, quid confiten-
 dum sit, tantùm loquitur de specie & circum-
 stantiis mutantibus speciem, ergo sufficienter
 innuit tantùm aggravantes non esse necessariò
 confitendas, alioquin non processisset doctri-
 naliter, sed valde mancè, sicuti, inquit *Lugo* di
 16. n. 108., qui doctrialiter procederet & ex-
 plicaret necessitatem confitendi peccata, sem-
 perque adderet, quæ mortalia sunt, sufficien-
 ter doceret venialia non necessariò esse confi-
 tenda, ergo. *Conf. nam Trid. expressè addit nihil*
aliud à pœnitentibus in Ecclesia exigi. 2. Est con-
tra praxin omnium Confessariorum & pœni-
tentium, vel interrogare vel edicere circum-
stantias tantùm aggravantes, inquit Vasq. q. 19.
a. 1. dub. 2. quod saltem verum est de circum-
stantiis se tenentibus ex parte actûs, v. g. quam-
diu duraverit actus peccati, quàm fuerit inten-
sus &c., quæ omnia etiam cognitu sunt difficil-
lima, ergo non est obligatio hæc addendi, ergo
nec alias circumstantias tantùm aggravantes se-
tenentes ex parte objecti, argumenta enim ad-
versa-

976.

versa-

versariorum æqualiter procedunt de omnibus, nam sicuti furtum 100. ducatorum moraliter æquivalet 1000. furtis unius ducati, ita odium Dei per horam continuatum æquivalet pluribus odiis intrâ eandem horam repetitis. 3. Alioquin etiam teneberis explicare quantitatem materiæ detractiōnis; item an persona sit valde honorata vel non, nec sufficeret dicere fuisse absolutè gravem; item teneberis addere circumstantias notabiliter minuētes intrâ speciem mortalis, v. g. quod feceris ex metu, cum aliqua passione, hæc autem sunt contra sensum communem, inquit *Lugo* à n. 112. ergo. 4. Certum est non omnino constare illas circumstantias esse confitendas, in dubio autem, an existat lex, non obligat, uti ex communi dictum est l. 1. à n. 272. Deinde cum *Trid.* egerit de obligatione confitendi circumstantias, & non expresserit obligationem confitendi aggravantes, præsumendum est non esse, quia contra illum, qui Jus clarum dicere potuit & non dixit, interpretatio est faciēda, uti ex Jure probat *Moya* d. 1. q. 5. n. 13.

977. §. 2. Circumstantias illas esse necessariò confitendas, docent Auctores non minùs nobiles, inquit *Cardenas* in 2. crisi d. 2. n. 1., quorum 25. adductis locis referunt *Diana* & *Aversa* supra, inter quos sunt *Alenj.* *Caj.* *Suar.* *Sot.* *Henriq.* *Con.* *Sanch.* in Decal. l. 2. c. 32. n. 39. vocans verissimam sententiam. Accedunt *Steph.* à *S. Paulo*, *Semery*, *Tann.* q. 7. n. 53. referens plures, *Arr.* d. 32. f. 1. & seqq. *Amic.* d. 13. f. 6. *Gonet* d. 10. a. 3. *Platel.* n. 783. *Gorm.* p. 2. à n. 139. *Todts.* q. 98. §. 3. *Bonæspei* de pecc. d. 4. à n. 85. ubi n. 122. dicit sententiam hanc non esse quidem de fide, at-

tamen

tamen attentis locutionibus *Tridentini* videri manifestè deduci ex principiis fidei, oppositam autem infirmis valde & parùm *Tridentino* consonis inniti fundamentis. *Vasq.* q. 9. l. a. l. dub. 2. num. 6. fatetur hanc sententiam esse in scholis communem. *Esparsa* q. 90. a. 4. ad 8. tenet, si circumstantiæ se teneant ex parte objecti, esse confitendas, & addit oppositum suaderi non posse ratione aut indicio ullo sufficiente ad probabilitatem: si autem circumstantiæ se teneant ex parte actûs, tenet non necessariò esse confitendas: & videtur idem sentire *Sporer* n. 410. & 422.; sed idem videtur valere de utrisque circumstantiis. *Rationes* sunt 1. Auctoritas *Catechismi Romani*, qui jussu *Pii V.* conscriptus & ex Decreto *Trid.* editus, mentem *Trid.* optimè erit assecutus, sic autem habet *De pœn. c. 9.* Neque verò solum peccata gravia narrando explicare oportet, verùm etiam illa, quæ unumquodque peccatum circumstant, & pravitatem valde augent vel minuunt. Quòd autem loquatur de peccatis distinguendis secundùm circumstantias partim aggravantes, partim mutantes speciem, patet in exemplo furti, quod subjicit his verbis: *Furtum etiam in peccatis numerandum est, verùm si quis aureum nummum furetur, leviùs omnino peccat, quàm is qui 100. vel 200. vel ingentem aliquam auri vim, præsertim verò, qui sacram pecuniam abstulit.* Et addit: *Hec igitur, ut diximus, enumeranda sunt, quæ verò pravitatem rei magnoperè non augent, sine crimine omitti possunt.* Accedit *Cap. Consideret 1. De pœn. Dist. 5.* ubi inter cætera dicitur, pœnitentè debere considerare qualitatem criminis, quantum in eo perseveraverit: & ut cognoscat augmentum peccati, ut consideret cujus ætatis fuerit, cujus

sapientiae &c. quia, inquit, *omnis ista varietas confitenda est.* 2. Hoc est confitendum, quod scire debet Confessarius prout Judex & prout Medicus, uti manifestum est ex *Trid.* supra, sed Confessarius prout Judex & prout Medicus scire debet circumstantias etiam tantum aggravantes: Imprimis ut Judex, quia debet judicare de gravitate criminum & poenam convenientem imponere, uti constat ex *Trid.*, hæ autem circumstantiæ notabiliter augment malitiam, ideoque etiam notabiliter mutant iudicium Confessarii, præsertim in ordine ad imponendam satisfactionem, uti manifestum est ex Canonibus poenitentialibus, qui habentur in fine *Decreti Gratiani*, in quibus designantur notabiliter diversæ poenitiæ pro peccatis ejusdem speciei, ob solas diversas circumstantias aggravantes, uti patet in casu 21. 22. 37. 38. aliisque. Similiter debet Confessarius prout Medicus easdem circumstantias scire, alioquin non scitur status ægri: & sicuti debet Medicus corporalis scire, v. g. an notabiliter diutius solitò tenuerit febris, frigus vel æstus, ita Medicus animæ, uterque ideo, ut judicare possit de gravitate morbi & opportuna præscribere remedia. *Si dicas*, satis esse, quòd Confessarius possit illa interrogare & poenitens teneatur fateri. *Contra* est, nam poenitens tenetur ea sponte suâ dicere, super quæ Confessarius debet hîc & nunc esse Judex vel Medicus, alioquin dicam nequidem teneri dicere circumstantias mutantem speciem, nisi interrogetur: hinc 3. Poenitens debet suâ sponte hoc confiteri, quod mutat speciem peccati saltem moraliter, sive in æstimatione prudentum, uti manifestè colligitur ex con-

textu Trid. suprà, sed circumstantia notabiliter
 aggravans mutat moraliter speciem peccati,
 ergo. *Prob. min.* Species peccati est apparentia
 & æstimatio, quam de peccato concipere de-
 bent viri prudentes, nam species rei dicitur
 quasi facies & forma, secundùm quam res ap-
 paret & æstimari debet, sed circumstantia no-
 tabiliter aggravans mutat apparentiam & æsti-
 mationem, quam de peccato concipere debent
 viri prudentes, ergo. *Prob. minor.* Ponamus
 quartam partem aurei esse materiam levem; si
 furer medium aureum, hæc circumstantia ag-
 gravans mutat moraliter apparentiam & æsti-
 mationem, quam de hoc secundo furto conci-
 pere debent viri prudentes, uti certum est, nam
 furtum quartæ partis aurei debebat apparere
 tantùm leve & æstimari peccatum veniale, fur-
 tum autem medii aurei debet apparere grave
 & æstimari esse peccatum mortale, uti suppo-
 nitur, ergo si iterum furer 1000. aureos, hæc
 circumstantia aggravans debebit facere, ut hoc
 tertium furtum apud prudentes appareat &
 æstimetur moraliter aliud à furto medii aurei,
 minor enim est dissimilitudo quartæ partis au-
 rei ad medium aureum, quàm medii aurei ad
 1000. aureos, ergo. 4. Si furtum medii aurei se-
 mel avertit à Deo, furtum mille aureorum æ-
 quivalenter saltem decies avertit à Deo, & re-
 ipsa meretur odium Dei ac pœnam, quæ re-
 sponderet saltem decem furtis medii aurei,
 cum ille unicus actus moraliter æquivalet il-
 lis pluribus, uti fatentur adversarii; similiter
 odium Dei continuatum per totum diem mo-
 raliter æquivalet pluribus odiis post retracta-
 tam voluntatem aliquoties repetitis intrà eun-
 dem

dem diem: multa autem furta vel odia ita repetita essent in Confessione explicanda ratione numeri formaliter multiplicati, nec satisfactores dicendo, furatus sum mille aureos, habui odium in Deum, sed deberes addere, per tot vi- ces, uti certum est, ergo similiter addere debet furtum fuisse 1000. aureorum, & odium fuisse ita diu continuatum. 5. Circumstantia, quæ speciem tantum aggravat, sæpè addit majorem malitiam, quàm circumstantia, quæ speciem mutat, sic enim majorem apud Deum culpam & pœnam incurrit, qui ex loco profano furatur 1000., quàm qui ex loco sacro furatur unicum aureum, ergo si sit obligatio addendi hanc circumstantiam loci, etiam erit obligatio ad- dendi illam circumstantiam gravitatis. *Prob. conf.*, quia quòd sit obligatio confitendi, quan- do mutatur species, inde non est, quia præcisè est alia species, sed quia cum alia specie accedit malitia notabiliter alia, si enim accederet nova species absque nova malitia, non esset obligatio exprimendi, uti omnes fatentur, ergo si accedat notabiliter nova alia malitia, quamvis non sit formaliter species, erit obligatio exprimendi. 6. Circumstantia aggravans est materia neces- saria Confessionis, ergo debet exprimi. *Prob. ant.* Si non esset materia necessaria, ergo qui furatus est 1000. non confitetur invalidè, si di- cat se esse furatum unum aureum, quia furatus est illum unum, & quod reticet, non est mate- ria necessaria Confessionis, uti volunt adver- sarii; imò quamvis mentiretur, dicendo se esse furatum unum tantum, tamen mendacium esset circa materiam non necessariam Confes- sionis, ergo non ideo invalidaretur Sacramen- tum

tum, secundum dicenda n. 1177., hoc autem non concedunt adversarii, ergo.

§. 3. Rationes, saltem aliquæ, pro utraque 977.
sententia sunt graves, sed rationes pro sententia affirmativa, videntur esse graviores, hinc ad rationes pro negativa *R. Ad 1. Trid.* noluisse expressè definire quæstionem inter Authores controversam, at tamen sufficientia jecit fundamenta pro parte affirmativa, nam per circumstantias mutantem speciem intelligit illas, quæ mutant vel formaliter ratione alterius planè malitiæ, vel æquivalenter seu moraliter ratione malitiæ ita aggravatæ, ut in æstimatione prudentum censeretur debere aliud quasi specie vel saltem aliud numero peccatum, uti in ratione tertia dictum est, & colligitur ex toto contextu *Tridentini*, omnis autem alia species & numerus est explicandus, ergo. Ex *Conf.* nihil sequitur, uti fatetur *Lugo*, tantum enim dicit nil exigi præter Confessionem mortalium, quæ poenitens agnoverit post diligens examen, ubi nullus est sermo de circumstantiis mutantibus speciem. *Ad 2. Tann. n. 64.* dicit praxin timoratorum stare pro nobis: si tamen sit praxis aliorum contraria, hæc procedit ex probabilitate sententiæ benignioris, quam plures antehac sequebantur. *Ad 3.* Admitto circumstantias notabiliter aggravantes, si facile etiam à rudibus cognoscantur, etiamsi tantum ex parte actûs se teneant, esse addendas: intellige semper, si sint majores, quam ordinariè soleant esse, ideoque non intelligantur per expressiorem actûs: minuentes autem pertinent ad ordinarium modum peccandi, hinc si nihil addatur, præsumi debent. Quod si aggravantes igno-

rentur, aut si nimia foret difficultas in eis dignoscendis aut exprimendis, per accidens excusaberis, tantum enim teneris ad hoc, quod moraliter potes: monetque rectè *Tam.* n. 63., ne Confessarii sint circa illas inquirendas nimii, sed potius relinquunt pœnitentes suæ opinioni.

Ad 4. Nego hic esse purum dubium de lege, nam major est probabilitas pro lege, ergo etiam probabilius est esse obligationem legis, nec plus volumus, quod *S. Tho.* attinet, quam vis ipse in 4. *Dist.* 16. q. 3. a. 2. quæstiu. 5. aliisque pluribus locis apud *Moyam* suprâ n. 14. videatur satis clarè tenere sententiam negativam, ideoque ipsius autoritas addat multum ponderis, tamen non tenet illam ut absolutè veram, sed tantum ut probabiliorem: & quia hæc scripsit junior, putarunt *Sotus* & *Canus* apud *Moyam* mutaturum fuisse sententiam, si suæ Summæ ultimam manum imposuisset, sed hoc valde incertum est. Quod autem *Gonet* n. 58. & *Gormaz* n. 143. & 174. aliique conentur eum explicare pro se, vix persuadebunt legenti, uti ostendunt *Moya* n. 17. & *Illj.* n. 77.

De tota quæstione videri etiam potest *Arriaga* d. 32. per quatuor Sectiones, fusè propugnans hanc sententiam affirmativam.

978. Q. 138. *An opinio negans circumstantias aggravantes esse confitendas sit nunc damnata pro praxi.*
- R.* Aliqui affirmant, quia *Inn.* XI. declaravit sequendam esse sententiam ruiorem, quando agitur de valore Sacramenti, hic autem videtur agi de valore Sacramenti, nam cum Confessio integra sit pars essentialis Sacramenti, si omitantur circumstantiæ aggravantes, probabile est Confessionem non fore integram, sed defecturam